

ПРІОРИТЕТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

PRIORITIES FOR REALIZATSIYA OF REGIONAL FINANCIAL POLICY IN DECENTRALIZATION CONDITIONS

У статті досліджено особливості реалізації регіональної фінансової політики в Україні в умовах децентралізації. Висвітлено теоретико-методологічні засади проведення регіональної фінансової політики в Україні. Розкрито сутність регіональної фінансової політики як просторового сегменту фінансової політики держави. Наведено моделі фінансування регіонального розвитку. На прикладі Харківської області проаналізовано механізм регулювання соціально-економічного розвитку. Визначено, що головною метою національних і регіональних програм розвитку Харківської області є створення оптимальної схеми пріоритетів, економіко-правових інструментів, необхідних дій для розвитку інвестиційного потенціалу регіону. За підсумками проведених наукових досліджень виділено нові інструменти регіонального розвитку: використання коштів Державного фонду регіонального розвитку, прийняття бюджетів участі, застосування стратегічного планування розвитку, впровадження Методології інтегрованого планування регіонального розвитку.

Ключові слова: регіональна фінансова політика, місцеві бюджети, бюджетна політика, бюджетне регулювання, економічний розвиток.

В статье рассмотрены особенности реализации региональной финансовой

политики в Украине в условиях децентрализации. Освещены теоретико-методологические основы проведения региональной финансовой политики в Украине. Раскрыта сущность региональной финансовой политики как пространственного сегмента финансовой политики государства. Приведены модели финансирования регионального развития. На примере Харьковской области проанализирован механизм регулирования социально-экономического развития. Определено, что главной целью национальных и региональных программ развития Харьковской области является создание оптимальной схемы приоритетов, экономико-правовых инструментов, необходимых действий для развития инвестиционного потенциала региона. По итогам проведенных научных исследований выделены новые инструменты регионального развития: использование средств Государственного фонда регионального развития, принятия бюджетов участия, применения стратегического планирования развития, внедрения Методологии интегрированного планирования регионального развития.

Ключевые слова: региональная финансовая политика, местные бюджеты, бюджетная политика, бюджетное регулирование, экономическое развитие.

УДК 336.132.11

Городецька Т.Е.

к.е.н., доцент, завідувач кафедри державних фінансів
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету
Уманська В.В.

магістрант
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

The article discusses the features of the implementation of regional financial policy in Ukraine in the context of decentralization. The theoretical and methodological foundations of the regional financial policy in Ukraine are covered. The main instruments for ensuring this policy are the share of revenues enshrined to the territories in budgets at all levels of the budget system, local taxes and fees, standards for deductions from state taxes to local budgets, as well as dotacy, subsidies and subventions provided to local budgets. It is noted that the substantial dependence of the development of territories on the processes occurring in the highest-level administrative units remains. The essence of regional financial policy as a spatial segment of the state financial policy is revealed. The models of financing regional development are given. The modern model of financing regional development is multi-channel, multi-level and includes both traditional financial institutions – the state, local budget, and new institutions for blended financing for a transformational economy. At the regional level, one of the main elements of the mechanism for regulating socio-economic development is the development and implementation of integrated regional programs aimed at improving the functioning of a particular sector of the economy. On the example of Kharkiv region, the mechanism for regulating socio-economic development is analyzed, since Kharkiv region is a pilot region for implementing the strategy of reasonable specializations, defined by the EU directive as a pilot for the Eastern Partnership countries. It was determined that the main goal of the national and regional development programs of the Kharkiv region is to create an optimal priority scheme, economic and legal instruments, the necessary actions for the development of the investment potential of the region. According to the results of the research, new tools for regional development were highlighted: the use of funds from the State Regional Development Fund, the adoption of participation budgets, the application of strategic development planning, and the implementation of the Methodology integrated planning regional development.

Key words: regional financial policy, local budgets, budget policy, budget regulation, economic development.

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин в Україні, стрімкий вхід її у світове економічне середовище потребує нового підходу до розуміння ролі регіональної фінансової політики у забезпеченні економічного розвитку. На необхідності розроблення дієвої державної регіональної фінансової політики у забезпеченні фінансового потенціалу регіонів наголошується в усіх нормативних документах, в яких визначаються завдання державної політики у сфері регулювання їх соціально-економічного розвитку. Зміщення акцентів державного регулювання регіонального розвитку в напрямі децентралізації адміністративно-фінансового ресурсу та передачі

повноважень і відповідальності на місця потребує пошуку нових інструментів регіонального розвитку та підвищення ефективності механізму управління розвитком фінансового потенціалу регіонів. Усе викладене вище актуалізує проблему реалізації ефективної державної регіональної фінансової політики в сучасних умовах бюджетної децентралізації в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування ефективної регіональної фінансової політики та фінансування регіонального розвитку присвячені праці відомих українських учених: З.С. Варналія, О.Д. Василика,

В.М. Гейця, Т.І. Єфименко, В.І. Кравченко І.О. Луїної та ін. Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, пов'язаних із дослідженням поставленої проблеми, слід приділити особливу увагу проблемі реалізації фінансової політики в конкретному регіоні.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд особливостей реалізації регіональної фінансової політики в Україні в умовах децентралізації та визначення нових інструментів регіонального розвитку щодо підвищення ефективності реалізації національних і регіональних програм.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нинішньому етапі реформування української економіки ключовою є проблема зміцнення місцевих фінансів як ланки фінансової системи країни. Забезпечення розвитку економіки тісно пов'язане з регіональною фінансовою політикою, особливо довгостроковою. Регіональна фінансова політика багатогранна і включає: бюджетну й інноваційно-інвестиційну політику; політику запозичень; соціальну, галузеву фінансову політику; політику підтримки і фінансування малого бізнесу.

Державна регіональна фінансова політика – це система заходів, що здійснюється центральною владою з метою управління процесом утворення, розподілу, перерозподілу та використання фінансових ресурсів в адміністративно-територіальних одиницях [1].

Відповідно до вищенаведеного визначення можемо трактувати поняття «регіональна фінансова політика» як сукупність цілеспрямованих заходів місцевих органів влади щодо формування й ефективного використання фінансових ресурсів, які містять у собі власні фінансові ресурси та кошти, що надходять з державного бюджету та цільових фондів.

Важлива особливість регіональної фінансової політики на сучасному етапі розвитку України полягає у тому, що вона має відносний характер. Це пов'язано насамперед з обмеженістю матеріально-фінансової самостійності органів місцевого самоврядування. Тому, на нашу думку, забезпечення фінансової незалежності дасть змогу підвищити ефективність фінансової політики регіонів щодо соціально-економічного розвитку та реалізації інтересів територіальних громад.

Основними інструментами забезпечення цієї політики є частка закріплених за територіями доходів у бюджетах на всіх рівнях бюджетної системи, місцеві податки і збори, нормативи відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів, а також дотації, субсидії та субвенції, що надаються місцевим бюджетам. Тобто фінансова незалежність органів місцевого самоврядування безпосередньо пов'язана із структурою доходів місцевих бюджетів, й її критерієм може бути рівень фінансової самозабезпеченості регіону.

Розроблення та проведення фінансової політики в Україні має враховувати досвід сучасної Європи. Основою реалізації регіональної фінансової політики в країнах Європи є використання різноманітних фінансових інструментів.

Загалом за ступенем універсальності та широтою дії інструменти фінансової регіональної політики економічно розвинутих країн можна поділити на:

1. Загальноекономічні регулятори або макроінструменти. До них відносяться: зниження ставок податків на підприємництво; пільгові кредитні ставки; пільгові транспортні тарифи та інше.

2. Регулятори адресної дії або мікроінструменти: інвестиційні гранти (субсидії та знижки); заборона на розміщення нових та розширення вже існуючих підприємств в перенаселених містах і агломераціях; підтримка передислокацій підприємств у менш розвинуті регіони країни (полегшена реєстрація, надання виробничих площ, інформаційна підтримка); преференційні державні закупівлі та інше [2].

Європейські країни та Європейський союз загалом приділяють дуже велику увагу регіональному розвитку та створенню умов для єдності європейських регіонів, формуванню солідарної згуртованої Європи. На нашу думку, Україні слід враховувати досвід економічно розвинутих країн, але потрібно при цьому враховувати особливості подолання вертикальних і горизонтальних фіскальних дисбалансів та фінансового вирівнювання. Вертикальні фіскальні дисбаланси в Україні важко відстежити, оскільки в державі немає чіткого розмежування функцій та обов'язків різних рівнів влади в сфері надання соціальних послуг. Управління фінансами по вертикалі здійснюються в так званому ручному режимі.

Фінансова регіональна політика має відповідати прийнятому державою виду фінансової політики (табл. 1).

Спрямування регіональної фінансової політики на подолання диференціації регіонів шляхом фінансового вирівнювання та стимулювання розвитку депресивних територій є обґрунтованим і закономірним в умовах економічного зростання чи буму, коли з метою запобігання кризи перевиробництва та інфляції попиту державою використовується фінансова політика стабілізації чи обмеження ділової активності. В умовах же незначного похвалення після довготривалої кризи економіки України така регіональна фінансова політика має бути спрямована на досягнення комплексного розвитку регіонів, повинна мати довгостроковий характер і враховувати галузеву спеціалізацію регіону, природно-кліматичні, демографічні та інші його особливості [3].

Послідовна зміна парадигми політики регіонального розвитку передбачає відповідну зміну парадигми фінансової політики. Фінансова політика держави в умовах трансформації фінансових

Таблиця 1

Регіональна фінансова політика як просторовий сегмент фінансової політики держави

Вид фінансової політики	Політика економічного росту	Політика стабілізації	Політика обмеження ділової активності
Спрямування у часі	Система фінансових заходів, спрямованих на збільшення фактичних обсягів валового національного продукту та підвищення рівня зайнятості	Система фінансових заходів, спрямованих на утримання обсягів випуску продукції на типовому для країни рівні та підтримку стабільних цін	Система фінансових заходів, спрямованих на зменшення реального обсягу ВВП з метою запобігання кризі надвиробництва та інфляції
Спрямування у просторі	Політика економічного росту регіону	Політика фінансового вирівнювання розвитку регіонів	

відносин, переходу від централізованого адміністративного управління фінансовими потоками до децентралізованого демократичного урядування являє собою діяльність органів державного управління та включає заходи, методи і форми організації та використання фінансів для забезпечення економічного і соціального розвитку. Розглядаючи суспільні фінанси як мультирівневу систему, яка включає наднаціональний, національний та місцевий (регіональний) рівень, на кожному з рівнів суспільних фінансів можна виділити відповідні інститути та інструменти фінансування проектів та програм регіонального розвитку (табл. 2). Сучасна модель фінансування регіонального розвитку є багатоканальною, мультирівневою та включає як традиційні фінансові інститути – державний, місцевий бюджет, так і нові для трансформаційної економіки інститути змішаного фінансування [4].

Таким чином, від вибраної економічної моделі значною мірою залежатиме тип регіональної фінансової політики, оскільки на сучасному етапі розвитку України вона має переважно пасивний характер, що полягає у фактичному підпорядкуванні стратегії і тактики цілям загальноекономічної політики.

Поряд із реформою державної регіональної політики, яка завершила перший етап – формування нормативної бази, в Україні відбувається

широка децентралізація. В результаті бюджетної децентралізації міста обласного значення та об'єднані територіальні громади отримали значні додаткові ресурси для свого розвитку.

– Децентралізація дає можливість місцевим громадам та регіонам отримати більше впливу на свій розвиток та благополуччя населення.

– Децентралізація водночас несе ризики у інституційній спроможності місцевої управлінської еліти забезпечити розвиток і не увійти у самообмеженість.

Отже, сьогодні об'єднані територіальні громади мають значно більше власних ресурсів та мають змогу долучитися до отримання коштів з Державного фонду регіонального розвитку [5].

За підсумками першого етапу реалізації фінансової децентралізації в Україні виявлено такі наслідки для соціально-економічного розвитку регіонів:

– зростання дохідної частини місцевих бюджетів (за рахунок податкових надходжень, операцій з капіталом) забезпечило зростання частки капітальних видатків, що дозволило пожвавити ділову активність у регіонах. Не останню роль в цьому відіграє фінансове зміцнення територіальних громад, що в кінцевому підсумку відображається на розвитку регіонів загалом;

Таблиця 2

Багатоканальна мультирівнева модель змішаного фінансування регіонального розвитку

Рівень	Інститути	Інструменти
Наднаціональний рівень	Фонди інтеграційних об'єднань	Гранти
	Міжнародні фінансові організації	Позики
	Дво- та багатосторонні міжурядові фінансові проекти	Угоди про спільне фінансування
	Міжнародні неурядові фінансові організації	Гранти
Національний рівень	Державний бюджет	Державні програми регіонального розвитку Субвенції
	Фонди регіонального розвитку	Внески, трансферти
	Загальнонаціональні державно-приватні партнерства	Інвестиції
	Загальнонаціональні установи спільного фінансування	Інвестиції
	Загальнонаціональні неурядові фінансові організації	Гранти
Місцевий рівень	Місцевий бюджет	Місцеві програми розвитку
	Фонди місцевого розвитку	Внески
	Регіональні (місцеві) державно-приватні партнерства	Інвестиції
	Регіональні (місцеві) установи спільного фінансування	Інвестиції
	Регіональні (місцеві) неурядові фінансові організації	Гранти

– більша частина видатків скоріше є децентрованими, аніж децентралізованими (типовий приклад – обласні бюджети, доходи яких на 70% формують цільові трансферти). Такий підхід вітчизняної моделі децентралізації ставить у залежність розвиток територій від рішень, які приймаються на вищих щаблях влади;

– передаючи на місця ресурси, держава й надалі залишає за собою право формувати податкові ставки та базу оподаткування, що не відповідає європейським традиціям реалізації фінансової децентралізації;

– зростання асиметрій за рівнем фінансової спроможності (як міжрегіональної, так і внутрішньорегіональної) свідчить, що такі громади не є самодостатніми, а отже, не можуть вирішувати проблеми власного соціально-економічного розвитку. Найбільші фінансові вигоди від фінансової децентралізації отримали міста обласного значення і ті громади, на територіях яких функціонують великі підприємства-роботодавці (промислові, енергетичні) чи інфраструктура транспортних магістралей (готелі, АЗС, заклади харчування), які раніше наповнювали районні бюджети (наприклад, ПДФО);

– надмірна дотаційність місцевих бюджетів, (хоча і дещо скоротилася за останні три роки), яка продовжує мати місце, є проявом, з одного боку, нерівномірного розвитку територій, з іншого – намагання центральної влади зберегти контроль за розподілом коштів (найбільше дотуються райони – 60%, найменше – міста обласного значення – 7%). У цьому контексті слід зазначити, що якщо раніше основна ціль державної регіональної політики була вирівнювання територій, то в умовах поглиблення фінансової децентралізації основні зусилля влади потрібно скеровувати на виявлення та реалізацію недооціненого потенціалу соціально-економічного розвитку регіонів. На часі, з одного боку, інтегровані проекти, які повинні базуватися на реальних фінансових ресурсах регіонів та узгоджуватися із цілями їхнього соціально-економічного розвитку, з іншого – нарощення соціального капіталу (зайнятість, перекваліфікація персоналу);

– стрімке збільшення кількості ОТГ не забезпечено фінансовою підтримкою добровільного об'єднання територіальних громад, що в підсумку демотивує їх та знижує можливості щодо соціально-економічного розвитку. (Так, якщо в 2016 році субвенція на формування інфраструктури ОТГ була виділена в розмірі 1 млрд. грн. та розподілена між 159 ОТГ пропорційно до площі громади та кількості сільського населення, то в 2017 році обсяг цієї субвенції становив 1,5 млрд. грн. і кошти були розподілені між 366 ОТГ, а на 2018 рік взагалі передбачено 1,9 млрд. 90 грн. для 665 ОТГ. Зрозуміло, що новостворені громади отримають значно менше коштів на розвиткові проекти, аніж ті, які були створені в попередні роки.) [6].

Розробляючи та реалізуючи узгоджену стратегію розвитку території, територіальна громада сприяє:

– консолідації потенціалу території, організаційних та фінансових ресурсів та концентрації його на виконанні місцевих завдань;

– підвищенню рівня капіталізації та раціоналізації використання територіальних ресурсів;

– максимізації ефективності використання потенціалу території в рамках загальнодержавного процесу соціально-економічного відтворення.

Попри помітні зрушення у сфері бюджетної децентралізації, сутнісних змін щодо підвищення рівня фінансової самостійності місцевих громад не відбувається. Вкрай повільно змінюється структура джерел доходів місцевих бюджетів. Частка податку на доходи фізичних осіб у власних доходах місцевих бюджетів у 2017 р. становитиме майже 53% проти 46% у 2016 р. Місцеві податки та збори сформують не більше 27% власних доходів. Фактично в рамках змін, що відбуваються, держава передає на місцевий рівень частку доходів, які раніше надходили у Центр, при цьому умови формування бази та ставок оподаткування залишаються прерогативою Центру. Натомість від місцевих громад така модель бюджетної децентралізації вимагатиме надзвичайної фінансової дисципліни, адже фінансування базових сфер життєдіяльності людини досі залежить від наповнення державного бюджету. Оскільки податок з доходів фізичних осіб є абсолютним лідером з-поміж усіх джерел власних доходів громад, на органи місцевого самоврядування фактично перекладаються функції з детінізації доходів населення, хоча це – типова функція держави.

Отже, зберігається суттєва залежність розвитку територій від процесів, що відбуваються в адміністративних одиницях вищого рівня. Між тим, суть реальної децентралізації не зводиться лише до перерозподілу коштів та трансляції повноважень зверху донизу, а має передбачати й залучення громади до активного пошуку нових джерел ресурсів територіального розвитку. За нинішніх умов громада ще може знайти джерело фінансування конкретного проекту, проте без підтримки регіональної політики вищих рівнів неспроможна організувати необхідні рішення на секторальному рівні, які дозволили б оптимізувати реалізацію цього проекту [7].

Розглянемо більш докладніше механізм регулювання соціально-економічного розвитку на рівні Харківського регіону. На регіональному рівні одним з головних елементів механізму регулювання соціально-економічного розвитку є розробка та впровадження комплексних регіональних програм, направлених на покращення функціонування певного сектору економіки.

5 березня 2015 року на пленарному засіданні XXXIV сесії Харківської обласної ради ухвалена Стратегія розвитку Харківської області до 2020 року [8].

Стратегія розвитку Харківської області до 2020 року є проекцією державних та загальноєвропейських підходів до конкретного регіону – Харківщини. Вона визначає стартові позиції області, а також систему пріоритетів, які мають вирішальну роль у забезпеченні цільового сценарію розвитку області.

Під час розроблення документа враховані умови складної економічної ситуації та визначені пріоритети розподілу ресурсів у тих галузях, що зможуть забезпечити найкращий результат у найкоротші терміни, довгостроковий та комплексний вплив на розвиток економіки регіону. Харківська область є пілотним регіоном реалізації стратегії розумних спеціалізацій, що визначена директивою ЄС як пілотна для країн східного партнерства.

Стратегія є базою для створення комплексної системи стратегічного планування в області, включаючи розроблення нових та уточнення діючих регіональних програм, їх гармонізацію зі стратегічними та операційними цілями розвитку Харківської області, стратегічними пріоритетами держави.

За умови обмеженості фінансових ресурсів для розвитку територій державою визначені інвестиційні програми, пріоритети розподілу ресурсів та концентрації їх на тих заходах та територіях, що можуть забезпечити найвищий результат у найкоротший строк та матимуть довготривалий і комплексний вплив на розвиток не лише цієї території, але і сусідніх регіонів. З метою реалізації зазначених завдань, що вимагають концентрації фінансових і управлінських зусиль на стратегічному напрямі, держава використовує національні проекти. При цьому межі національного проекту об'єднують зусилля центральної та регіональної влади, керівництво різних підрозділів і сфер діяльності, забезпечують партнерство держави та бізнесу.

Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики, виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки [9].

Національні програми розвитку:

ПРОГРАМА 1: Інституційне забезпечення регіонального розвитку.

ПРОГРАМА 2: Здійснення заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості.

ПРОГРАМА 3: Розвиток сільських територій.

ПРОГРАМА 4: Міжрегіональне та транскордонне співробітництво.

ПРОГРАМА 5: Стратегічне планування регіонального розвитку.

ПРОГРАМА 6: Децентралізація та розвиток місцевого самоврядування.

Пріоритетами інвестиційної політики Харківщини визначено реалізацію основних напрямів розвитку економіки Харківської області. Вихо-

дячи з напрямів розвитку економіки, керівництвом області виконуються заходи щодо реалізації інвестиційних проектів-програм, здійснення яких має стратегічне значення для соціально-економічного розвитку області. Напрями соціально-економічного розвитку регіону формують нове стратегічне бачення розвитку Харківської області як одного з опорних центрів загальноєвропейської поліцентричної системи метрополітенських регіонів.

Для створення комплексної системи розвитку області та здійснення єдиної інвестиційної політики розроблено та впроваджуються регіональні програми розвитку, які гармонізовано зі стратегічними та операційними цілями розвитку Харківської області та стратегічними пріоритетами держави [9].

ПРОГРАМА 1. Конкурентоспроможність та зростання валового регіонального продукту (ВРП).

ПРОГРАМА 2. Зменшення територіальних диспропорцій у якості життя та поліцентричний розвиток.

ПРОГРАМА 3. Ефективне управління місцевим розвитком.

ПРОГРАМА 4. Сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Харківській області.

ПРОГРАМА 5. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРОГРАМА 6. Впровадження інновацій.

ПРОГРАМА 7. Розвиток молодіжного підприємництва.

ПРОГРАМА 8. Сприяння розвитку туристичного бізнесу для представників малого та середнього підприємництва.

ПРОГРАМА 9. Міжнародне, міжрегіональне та транскордонне співробітництво.

ПРОГРАМА 10. Підвищення професійного рівня суб'єктів господарювання у Харківській області. Пошук нових шляхів розвитку підприємництва.

ПРОГРАМА 11. Підтримка підприємницьких ініціатив ВПО, ветеранів АТО, молоді та інших категорій безробітних.

ПРОГРАМА 12. Захист прав та інтересів підприємців.

Отже, головною метою національних і регіональних програм розвитку Харківської області є створення оптимальної схеми пріоритетів, економіко-правових інструментів, необхідних дій для розвитку інвестиційного потенціалу регіону. Стратегія розвитку Харківської області має на меті досягнення необхідного рівня інвестиційної привабливості шляхом стимулювання розвитку інвестиційного потенціалу, що спричинить активізацію залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій в економіку регіону. Кінцевою метою Стратегії є можливість стимулювання економіки регіону шляхом розвитку інвестиційного потенціалу, що надасть необхідний поштовх до позитивних змін та оптимізації економічних процесів, які відбуваються на сучасному етапі розвитку. В інноваційному аспекті Стратегія прагне досягти розвитку

та використання можливостей науково-технічного потенціалу області, який є одним з основних джерел, що стимулюють інвестиційний потенціал.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, націленість регіональної фінансової політики на стабільне нарощування фінансових ресурсів регіону є стратегічним завданням. Особливо актуальним для України є питання узгодженості загальнодержавної та регіональної податкової та бюджетної політики. Фінансова політика регіонального розвитку повинна будуватися на поєднанні централізованих і децентралізованих принципів управління, що забезпечує врахування особливостей регіональної економіки та спільних інтересів місцевого самоврядування. Заходи регіональної фінансової політики Харківської області спрямовуються на стимулювання ефективного розвитку продуктивних сил регіону, раціональне використання їхнього ресурсного потенціалу, створення нормальних умов життєдіяльності населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства. Слід також звернути увагу на те, що поряд із реформою державної регіональної політики, яка завершила перший етап – формування нормативної бази, в Україні відбувається широка децентралізація. Нові об'єднання територіальних громад почали формуватися в Україні з 2015 року в межах Концепції реформування місцевого самоврядування. У результаті бюджетної децентралізації міста обласного значення та об'єднані територіальні громади отримали значні додаткові ресурси для свого розвитку.

Новими інструментами регіонального розвитку за цих умов повинні бути не лише основні інструменти забезпечення цієї політики, а саме частка закріплених за територіями доходів у бюджетах на всіх рівнях бюджетної системи, місцеві податки і збори, нормативи відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів, а також дотації, субсидії та субвенції, що надаються місцевим бюджетам. Перспективним є використання коштів Державного фонду регіонального розвитку, прийняття бюджетів участі, застосування стратегічного планування розвитку, а також впровадження Методології інтегрованого планування регіонального розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Управління регіональним розвитком. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/9_5.html (дата звернення: 07.05.2019).
2. Особливості реалізації регіональної фінансової політики в країнах Європи. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2319/1/14.pdf> (дата звернення: 10.05.2019).
3. Основи реалізації фінансової регіональної політики в Україні. URL: http://eprints.kname.edu.ua/3498/1/181-185_Волкова.pdf (дата звернення: 07.05.2019).

4. Зайчикова В. Пріоритети фінансової політики регіонального розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Серія "Економіка")*. 2012, № 138. С. 30-34.

5. Державна регіональна політика та розвиток територій в умовах змін. Спеціально для об'єднаних громад. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/1759> (дата звернення: 07.05.2019).

6. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети України. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf> (дата звернення: 10.05.2019).

7. Нова регіональна політика для нової України. URL: https://iser.org.ua/uploads/pdf/big%20Reg%20politic%20na%20sayt_.pdf (дата звернення: 10.05.2019).

8. Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року. URL: http://kharkivoda.gov.ua/content/documents/431/43045/files/new-563_SRR2020.pdf (дата звернення: 12.05.2019).

9. Привабливість регіону. URL: <http://invest.kharkiv.ua/privablivist-regionu/> (дата звернення: 12.05.2019).

REFERENCES:

1. Upravlinnya rehional'nyy rozvytkom [Regional development management]. Available at: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/9_5.html (accessed 07 May 2019).
2. Osoblyvosti realizatsiyi rehional'noyi finansovoyi polityky v krayinakh Yevropy [Features of realization of regional financial policy in the countries of Europe]. Available at: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2319/1/14.pdf> (accessed 10 May 2019).
3. Osnovy realizatsiyi finansovoyi rehional'noyi polityky v Ukraini [Fundamentals of Realization of Financial Regional Policy in Ukraine]. Available at: http://eprints.kname.edu.ua/3498/1/181-185_Волкова.pdf (accessed 07 May 2019).
4. Zaichikova V. (2012) Priorytety finansovoyi polityky rehional'noho rozvytku [Priorities of the financial policy of regional development]. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv*, no. 138, pp. 30-34.
5. Derzhavna rehional'na polityka ta rozvytok terytoriy v umovakh zmin. Spetsial'no dlya ob'yednanykh hromad [State regional policy and development of territories in conditions of changes. Especially for united communities]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/news/1759> (accessed 07 May 2019).
6. Terytorial'nyy rozvytok i rehional'na polityka v Ukraini: Vykylyky ta priorytety Ukrainy [Territorial Development and Regional Policy in Ukraine: Challenges and Priorities of Ukraine]. Available at: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180701.pdf> (accessed 10 May 2019).
7. Nova rehional'na polityka dlya novoyi Ukrainy [New regional policy for a new Ukraine]. Available at: https://iser.org.ua/uploads/pdf/big%20Reg%20politic%20na%20sayt_.pdf (accessed 10 May 2019).
8. Stratehiya rozvytku Kharkivs'koyi oblasti na period do 2020 roku [Strategy for the development of the Kharkiv region up to 2020]. Available at: http://kharkivoda.gov.ua/content/documents/431/43045/files/new-563_SRR2020.pdf (accessed 12 May 2019).
9. Pryvablyvist' rehionu [The attractiveness of the region]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/news/1759> (accessed 12 May 2019).

Gorodetska Tetiana

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of Department of Public Finances
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

Umanska Vladislava

Student
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

PRIORITIES FOR REALIZATSIYA OF REGIONAL FINANCIAL POLICY IN DECENTRALIZATION CONDITIONS

The purpose of the article. The development of market relations in Ukraine, its rapid entry into the world economic environment requires a new approach to understanding the role of regional financial policies in ensuring economic development. Shifting the focus of state regulation of regional development towards decentralizing administrative and financial resources and transferring authority and responsibility to the field requires finding new tools for regional development and increasing the effectiveness of the mechanism for managing the development of regional financial potential. The purpose of the article is to consider the peculiarities of the implementation of regional financial policy in Ukraine in the context of decentralization and the identification of new tools for regional development to improve the implementation of national and regional programs.

Methodology. Methodological and informational basis are scientific works of national and foreign scientists, normative-legal and legislative acts in the tax-budget sphere.

Results. The article discusses the features of the implementation of regional financial policy in Ukraine in the context of decentralization. The theoretical and methodological foundations of the regional financial policy in Ukraine are covered. The main instruments for ensuring this policy are the share of revenues enshrined to the territories in budgets at all levels of the budget system, local taxes and fees, standards for deductions from state taxes to local budgets, as well as dotacy, subsidies and subventions provided to local budgets. The essence of regional financial policy as a spatial segment of the state financial policy is revealed. The models of financing regional development are given. The modern model of financing regional development is multi-channel, multi-level and includes both traditional financial institutions - the state, local budget, and new institutions for blended financing for a transformational economy. At the regional level, one of the main elements of the mechanism for regulating socio-economic development is the development and implementation of integrated regional programs aimed at improving the functioning of a particular sector of the economy.

Practical implications. On the example of Kharkiv region, the mechanism for regulating socio-economic development is analyzed, since Kharkiv region is a pilot region for implementing the strategy of reasonable specializations, defined by the EU directive as a pilot for the Eastern Partnership countries. It was determined that the main goal of the national and regional development programs of the Kharkiv region is to create an optimal priority scheme, economic and legal instruments, the necessary actions for the development of the investment potential of the region.

Value/originality. According to the results of the research, new tools for regional development were highlighted: the use of funds from the State Regional Development Fund, the adoption of participation budgets, the application of strategic development planning, and the implementation of the Methodology integrated planning regional development.